

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดไว้ในหมวด 6 มาตรา 47-49 ว่าให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ฉะนั้นสถานศึกษาจึงต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เป็นผู้ประเมินสถานศึกษาทุกแห่งทุกห้าปี และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน (กรมวิชาการ. 2544 : 23) จากหลักการดังกล่าว ส่งผลให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ มีแนวทางดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาโดยกำหนดให้มีการตรวจสอบติดตามมีการจัดระบบประเมินตนเองแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะกรรมการนิเทศควบคุม กำกับ และประเมินการดำเนินงาน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2546 : 118)

การนิเทศภายในโรงเรียนมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาจะต้องร่วมมือร่วมใจกันดำเนินการพัฒนางานทุกด้านในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในฐานะหน่วยงานหลักในการรับผิดชอบการจัดการศึกษาจะต้องให้ความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียน โดยกำหนดไว้ในมาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาได้ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษาที่ร้อยรัดทำให้เกิดผลในทางการปฏิบัติที่ชัดเจนขึ้น (กรองทอง จิระเชษฐกุล. 2550 : 2)

การดำเนินการนิเทศภายในเป็นหน้าที่ที่ความรับผิดชอบโดยตรงของผู้บริหารเพราะผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดต่อผลสำเร็จของการนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งจะต้องมีความสามารถแสดงบทบาทของการนิเทศภายในได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีผู้กล่าวว่า ผู้บริหารต้องมีคุณสมบัติคล้าย “เงินเหรียญบาทสองหน้า” กล่าวคือ เป็นทั้งนักบริหารและนักวิชาการเพราะถ้าผู้บริหารไม่มีความรู้เรื่องหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล สื่อเทคโนโลยีต่างๆ

ไม่สามารถให้คำแนะนำหรือเป็นที่พึ่งทางวิชาการแก่ครูได้ก็จะไม่เป็นที่ยอมรับนับถือเชิงวิชาการ ขณะเดียวกันผู้บริหารที่ไม่สามารถจัดระบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพหรือไม่สามารถจัดกระบวนการบริหารโรงเรียนให้เอื้อต่อกระบวนการนิเทศภายในได้ ก็จะประสบความสำเร็จในการบริหารงานนิเทศได้ยากเช่นกัน ผู้บริหารยุคปฏิรูปการศึกษาต้องเป็นผู้บริหารมืออาชีพ (Professional) มีความพร้อมทั้งเชิงการบริหารและเชิงวิชาการควบคู่กันแล้วจะสามารถนำองค์กรสู่ความสำเร็จได้ (สุรศักดิ์ ปาเฮ..2545 : 25) สอดคล้องกับ เมตต์ เมตต์การุณจิต (2543 : 54) กล่าวว่าภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษา คือ การนิเทศ โดยเฉพาะการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะช่วยให้สิ่งทีบกพร่องด้านวิชาการให้มีการพัฒนา และส่งเสริมการเรียนการสอนได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ผู้บริหารสถานศึกษาย่อมทราบปัญหาต่างๆ ได้ดีกว่าบุคคลภายนอกเมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว การนิเทศภายในโรงเรียนจะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของบุคลากรในโรงเรียนได้อย่างถูกต้อง และส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครู นอกจากนี้ อัญชลี โพธิ์ทอง (2544 : 81-82)กล่าวว่า ผู้บริหารที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา มีหน้าที่หลักคั่น กระตุ้น และชักจูงให้ผู้รับการนิเทศซึ่งมีหน้าที่โดยตรงต่อเด็ก และให้การสอนแก่เด็ก ได้พัฒนาเพิ่มพูนความรู้ความชำนาญและความสามารถ เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

จากบทบาทและความสำคัญของการนิเทศภายในของผู้บริหารดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการนิเทศภายในมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาและผู้ที่มิบทบาทในการขับเคลื่อนให้ระบบการนิเทศภายในมีประสิทธิภาพคือ ผู้บริหาร แต่ก็ยังพบว่าการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ยังไม่มีการดำเนินงานเท่าที่ควรและยังประสบปัญหาอีก ดังคำกล่าวของ วรยา เพชรประดับ (2546 : 18) กล่าวว่า การจัดการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานยังประสบปัญหาต่างๆ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ ด้านการบริหาร ผู้บริหารโรงเรียนยังขาดการนิเทศภายในขาดการวางแผน และประสานงาน ผู้บริหารระดับอื่นๆ มีความสนใจงานวิชาการน้อย การจัดการบริหารงานบุคคล และงบประมาณไม่เอื้อต่องานวิชาการในด้านการเรียนการสอน ครูไม่เข้าใจวิธีสอน และไม่สอนตามคู่มือและแผนการสอน ครูขาดขวัญกำลังใจ และครูไม่ปฏิบัติหน้าที่ในด้านการนิเทศการศึกษา ขาดการปฏิบัติอย่างจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารยังขาดความรู้เกี่ยวกับการนิเทศภายในและการนิเทศภายนอก มีข้อจำกัดเรื่องอัตรากำลังของผู้นิเทศ และงบประมาณ สอดคล้องกับ ชารี มณีศรี (2542 : 215-218) ได้กล่าวถึงอุปสรรคและปัญหาของการนิเทศการศึกษาว่าเนื่องจากจำนวนศึกษานิเทศก์มีไม่เพียงพอที่จะนิเทศโรงเรียนขาดงบประมาณ เครื่องมือในการดำเนินการนิเทศ นอกจากนี้ศึกษานิเทศก์ก็ใช้เวลาส่วนใหญ่หมดไปกับงานธุรการ ทั้งนี้เหตุผลดังกล่าวของหน่วยศึกษานิเทศก์ รวมถึงปัญหาการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์จากภายนอก ทำให้เป็นอุปสรรค

ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จึงได้มีการปรับปรุงและสนับสนุนให้มีการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการเชิงบริหารจัดการทางวิชาการด้านการศึกษา ที่มีมานานแล้วเพื่อช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ ให้บังเกิดขึ้นภายในโรงเรียน หรือสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งการนิเทศภายในโรงเรียนจะเป็นฐานสำหรับการบริหารที่เกิดจากความร่วมมือ และยึดหลักความเสมอภาคและความเป็นประชาธิปไตยของบุคลากรในโรงเรียนร่วมกัน มีข้อปฏิบัติหรือข้อตกลงร่วมกันที่จะร่วมจัดการเรียนการสอนให้บรรลุผลตามที่นโยบายการจัดการศึกษาและหลักสูตรกำหนดไว้

ทั้งนี้ การนิเทศภายในเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนของครู เนื่องจากองค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นมีหลายประการ เช่น ความรู้เดิมของนักเรียน ลักษณะครอบครัวของนักเรียน บรรยากาศ สภาพแวดล้อมการใช้สื่อเทคโนโลยี ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู คุณวุฒิของครู และประสิทธิภาพการสอนของครู ซึ่งประสิทธิภาพการสอนของครูถือเป็นองค์ประกอบทางการศึกษาที่สำคัญที่มีอิทธิพล ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (บุญเรือง ศรีหิรัญ, 2541 : 13) นอกจากนี้ ประสิทธิภาพ การสอนของครู จะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับกรณีการนิเทศ เนื่องจากการนิเทศเป็นระบบหนึ่งของระบบการจัดการและบริหาร การศึกษา เป็นกระบวนการปรับปรุงการเรียนการสอน การชี้แนะ การให้ความช่วยเหลือและร่วมมือกับครู รวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา โดยมีเป้าหมาย คือคุณภาพของผู้เรียน (แก้วตา เข้มแข็ง, 2551 : 1) สอดคล้องกับ แนวคิดของ จูรี ยับยั้ง (2546 : 2) ที่ว่าคุณภาพและประสิทธิภาพ การศึกษานั้นต้องดำเนินการด้วยกระบวนการบริหาร กระบวนการนิเทศ และกระบวนการเรียน การสอนควบคู่กัน ไปการดำเนินงานนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด ควรเป็นการดำเนินงาน การนิเทศภายในที่เกิดจากบุคลากรภายในโรงเรียนเพราะคนที่อยู่ในโรงเรียนย่อมจะทราบสภาพ ปัญหาและความต้องการในการรับการนิเทศของบุคลากร

ประสิทธิภาพในการสอนของครูยังไม่เป็นที่น่าพอใจ เนื่องจากครูยังใช้วิธีการสอนแบบบรรยายเป็นส่วนใหญ่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้คุณภาพ การศึกษาลดลง ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาออกไปไม่สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ไม่สามารถคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาในบางประการได้ ตลอดจนครูไม่ได้ปรับปรุงตนเอง ให้เหมาะสมกับการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เพิ่มขึ้นตลอดเวลา (บุญชู จินคาร์ตัน,

2544 : 3)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการนิเทศ ภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ มีการนิเทศติดตามและประเมินผลการดำเนินการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาอย่างต่อเนื่อง ให้ความรู้ให้คำแนะนำการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายของหน่วยงาน

ต้นสังกัด สอดคล้องกับนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546 : 24-25) ที่ว่า หลักการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นภาระงานที่สำคัญของผู้บริหาร โรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชา และคณะครูอาจารย์ภายในโรงเรียนมีหน้าที่นิเทศกันเอง มีการประสานความร่วมมือระหว่างเครือข่ายการนิเทศระดับเขตพื้นที่การศึกษา กลุ่มโรงเรียน และแหล่งวิทยากร ให้บริการช่วยเหลืองานวิชาการของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและคล่องตัว และการนิเทศภายในโรงเรียน จะได้ผลดี ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูด้วยกัน ได้รับขวัญและกำลังใจจากผู้บริหาร และยอมรับในความรู้ ความสามารถของผู้ให้การนิเทศ ตลอดจนผู้รับการนิเทศภายในโรงเรียนให้การสนับสนุนด้วย ซึ่งถ้ามีระบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่มีคุณภาพ เชื่อว่าจะทำให้ประสิทธิภาพการสอนดี แต่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ยังไม่มีงานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู ในสถานศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู ในสถานศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการสอนของครูในสถานศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนครูในสถานศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ทราบประสิทธิภาพการสอนของครู ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู ทั้งนี้เพื่อให้สถานศึกษาได้ใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาระบบการนิเทศภายใน พัฒนาการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อจุดหมายที่ยกระดับมาตรฐานการศึกษาตามนโยบายของรัฐบาล นอกจากนี้ยังทำให้ทราบข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการดำเนินงานการนิเทศภายใน

ของสถานศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการการนิเทศภายใน และส่งเสริมให้บุคลากรครูมีประสิทธิภาพ การสอนยิ่งขึ้นต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศภายใน ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู ในสถานศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

1. หน่วยวิเคราะห์ ได้แก่ ครูในสถานศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูในสถานศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำนวน 29 โรงเรียน จำนวน 1,394 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูในสถานศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำนวน 29 โรงเรียน จำนวน 300 คน โดยใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากการเปิดตารางสำเร็จรูปของเคร์ชีและมอร์แกน ที่ระดับความเชื่อมั่น .05 ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรต้น คือ บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 บทบาท คือ

3.1.1 การสร้างความตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องพัฒนาระบบการนิเทศภายใน

3.1.2 การให้ความรู้และให้คำแนะนำ

3.1.3 การจัดทำหรือดำเนินการให้มีระบบการนิเทศภายใน

3.1.4 การติดตามประเมินผลการดำเนินการนิเทศภายใน

3.1.5 การเผยแพร่ความสำเร็จของการปฏิบัติงานนิเทศภายใน

3.2 ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพการสอนของครู ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ

3.2.1 การสร้างความชัดเจนในบทเรียน

3.2.2 การใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย

3.2.3 การแสดงความใส่ใจในงานการสอน

3.2.4 การทำให้กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพ

3.2.5 การส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ

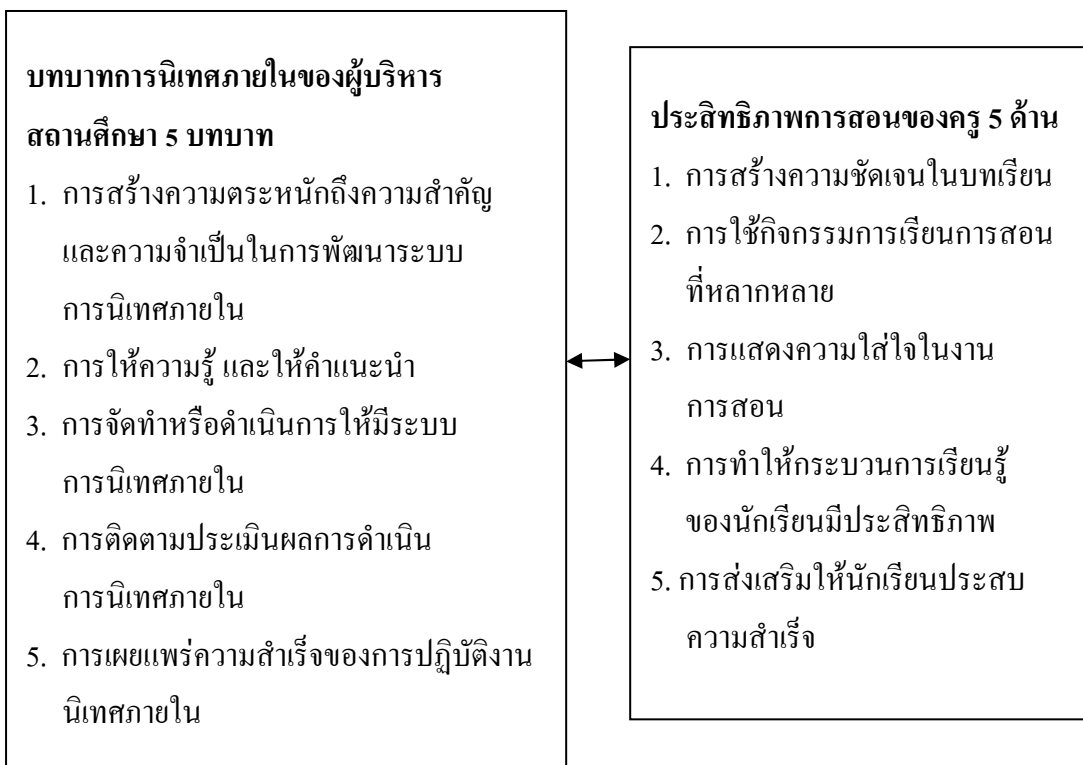
กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิภาพการสอนของครู ผู้วิจัยได้ศึกษาผลงานวิชาการ ตำรา เอกสาร งานวิจัยขององค์กรและนักวิชาการ เกี่ยวกับตัวแปรบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) กระทรวงศึกษาธิการ (2543) กมล ภูประเสริฐ (2544); สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี (2544); เมธี ช่งภู (2544) เสถียร เทียงธรรม. (2542 : 17; อ้างอิงจาก Wiles. 1983. Supervision for Better School) เพียรพันธุ์ กิจพานิชย์เจริญ. (2552 : 89; อ้างอิงจาก Glatthorn 1986. Middle School/Junior High Principal's Handbook : A Practical Guide for Developing Better Schools.) พบว่า มีแนวคิดที่สอดคล้องกันโดยผู้วิจัยสังเคราะห์บทบาท การนิเทศภายในของผู้บริหาร และจำแนกเป็น 5 บทบาท ดังนี้ 1) บทบาทการสร้างวัฒนธรรมที่เน้นถึงความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องพัฒนาระบบการนิเทศภายใน 2) บทบาทการจัดทำหรือดำเนินการให้มีระบบการนิเทศภายใน 3) บทบาทการให้ความรู้และให้คำแนะนำ 4) บทบาทการติดตามประเมินผลการดำเนินการ และ 5) บทบาทการเผยแพร่ความสำเร็จของการปฏิบัติงาน

สำหรับตัวแปรประสิทธิภาพการสอนของครู ผู้วิจัยได้ศึกษาดำรง เอกสารและงานวิจัยขององค์กรและนักการศึกษาหลายท่าน ได้แก่ ศิริบุญญา ศรีประมวล (2549); พนมชัย นันทะศรี (2549) และ ภิญโญ สุทธิพิทยศักดิ์ (2551) พบว่า แนวคิดและทฤษฎีของนักการศึกษาส่วนมากมีความสอดคล้องกันโดยพิจารณาจากพฤติกรรมการสอนย่อยๆของครู ผู้วิจัยได้เลือกแนวคิดของบอริช (Borich. 2004) เนื่องจากเห็นว่ามีครอบคลุมทั้งเนื้อหาและกระบวนการ ซึ่งประสิทธิภาพการสอนของครูประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านการสร้างทัศนคติในบทเรียน 2) ด้านการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย 3) ด้านการแสดงความใส่ใจในงานการสอน 4) ด้านการทำให้กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพและ 5) ด้านการส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ ปรากฏดังภาพประกอบ 1

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. บทบาท หมายถึงพฤติกรรมที่แสดงออกตามตำแหน่งที่บุคคลนั้นได้รับการแสดงออกย่อมผูกพันกับความคิดของผู้ดำรงตำแหน่ง และตามความคาดหวังของผู้อื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

2. การนิเทศภายใน หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน โดย การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา สนับสนุนซึ่งกันและกัน ในการพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

3. บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ความคิดเห็นของครูต่อพฤติกรรมการนิเทศภายในของผู้บริหารที่ทำร่วมกับคณะครูในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ตามบทบาทการนิเทศภายใน 5 บทบาท คือ 1) การสร้างความตระหนักถึง

ความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาระบบการนิเทศภายใน 2) ให้ความรู้ และให้คำแนะนำ 3) จัดทำหรือดำเนินการให้มีการจัดระบบการนิเทศภายใน 4) การติดตามประเมินผลการดำเนินการนิเทศภายใน และ 5) การเผยแพร่ความสำเร็จของการปฏิบัติงานนิเทศภายใน วัตถุประสงค์จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 การสร้างความตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาระบบการนิเทศภายใน หมายถึง กระบวนการที่ทำให้บุคลากรครูมีส่วนร่วมในการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการการนิเทศภายใน มีการจัดประชุมชี้แจงให้ครูเห็นความสำคัญ และความจำเป็นของการนิเทศ จัดทำสนศึกษา รวมทั้งการส่งเสริมให้ครูได้จัดนิเทศการพัฒนาระบบการนิเทศภายใน

3.2 การให้ความรู้และให้คำแนะนำ หมายถึง การสนับสนุนในการจัดหาเอกสาร ตำรา คู่มือหลักการ แนวทางการนิเทศภายใน ให้คณะครู วิทยากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ เกี่ยวกับการนิเทศภายใน มาให้ความรู้แก่ครู รวมทั้งแนะนำให้ผู้นิเทศใช้กิจกรรมและเครื่องมือในการนิเทศภายในที่ตรงกับงานและจุดประสงค์นั้นๆ

3.3 การจัดทำ หรือดำเนินการให้มีระบบการนิเทศภายใน โรงเรียน หมายถึง มีการแต่งตั้งคณะบุคคลผู้รับผิดชอบงานนิเทศภายในอย่างเป็นทางการ กำหนดขอบข่ายบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ สนับสนุนงบประมาณ สื่ออุปกรณ์การนิเทศภายใน ให้ครูมีส่วนร่วมในโครงการนิเทศภายใน และดำเนินการนิเทศภายในด้วยรูปแบบที่หลากหลาย

3.4 การติดตามประเมินผลการดำเนินการนิเทศภายใน หมายถึง การประเมินที่เป็นขั้นตอนตั้งแต่เริ่ม โครงการจนถึงสิ้นสุดโครงการ มีการใช้รูปแบบการประเมินหลายรูปแบบ สรุปรายงานผลการประเมิน และนำผลการประเมินไปใช้วางแผนการดำเนินโครงการนิเทศภายในครั้งต่อไป

3.5 การเผยแพร่ความสำเร็จของการปฏิบัติงานนิเทศภายใน หมายถึง การสร้างขวัญและกำลังใจของบุคลากร โดยการประชาสัมพันธ์ผลงาน มีการมอบรางวัลและประกาศเกียรติคุณ จัดเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้

4. ประสิทธิภาพการสอนของครู หมายถึง ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยประเมินจากพฤติกรรมหลัก 5 ด้าน คือ การสร้างความชัดเจนในบทเรียน การใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย การแสดงความใส่ใจในงานการสอน การทำให้กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพ และการส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ วัตถุประสงค์จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีรายละเอียดดังนี้

4.1 การสร้างความชัดเจนในบทเรียน หมายถึง แจ่มเนื้อหาสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และขณะที่ทำการสอนมีการอธิบายที่ชัดเจน มีตัวอย่าง หรือมีสื่อประกอบ คำอธิบาย มีการสอบก่อนเรียนและหลังเรียน พร้อมทั้งบอกความก้าวหน้าของนักเรียน และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและซักถามได้อย่างเสรี

4.2 การใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกิจกรรมที่กระตุ้นผู้เรียนให้คิดด้วยตนเอง มีการจัดเนื้อหาให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน และให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง แล้วช่วยกันสรุปบทเรียน

4.3 การแสดงความใส่ใจในงานการสอน หมายถึง การใส่ใจในการศึกษา ตรวจสอบความสามารถของนักเรียน มีการติดตามความก้าวหน้าของงานที่ได้รับมอบหมาย มีการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา รวมทั้งตรวจผลงานของนักเรียนอย่างละเอียด ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาเป็นรายบุคคล

4.4 การทำให้กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพ หมายถึง การจัดบรรยากาศในการเรียนที่ดี เอื้อต่อการเรียนรู้ ให้การเสริมแรงแก่นักเรียนมีการดำเนินการสอนเป็นขั้นตอนจากง่ายไปยาก รวมทั้งการใช้วิธีการวัดผลที่เหมาะสม

4.5 การส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ หมายถึง มีสิ่งอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์ในการเรียนการสอนที่พอเพียง ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน จัดหาเอกสาร ตำราอย่างพอเพียง และส่งเสริมให้นักเรียนบรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

5. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน หรือข้าราชการครูที่ได้รับแต่งตั้งให้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

6. ครู หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

7. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 หมายถึง หน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 47 โรงเรียน

สมมติฐานการวิจัย

บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนของครู

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 และผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในสถานศึกษา สามารถนำข้อมูลบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาไปใช้ประกอบการพิจารณาตัดสินใจในการแก้ปัญหา รวมถึงการสนับสนุนส่งเสริม หรือปรับปรุงการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำข้อมูลประสิทธิภาพการสอนของครูใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของครูให้มีความสามารถ จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ครูในสถานศึกษาจะนำข้อมูลประสิทธิภาพการสอนของครูไปเป็นแนวทางในการวางแผนการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น